

(א) [לשילוב: 3] (ג) [ענין מוסף] לקמן יד. ד"ה [אמיתיה], (ג) לקמן טו; (ד) מנחות לג: ע"ש; (ה) [גימטריה הערוך] בערך פיאה ב' פיאות; (ו) [קידושין לג: 1] (ז) [ב"ב טו, א] (ח) [ב"מ א] באלמנטים; (ט) ס"א כלאים; (י) [דף 101]; (יא) וישיר מוספות קידושין לג: ד"ה וכן וכו'.

הגהות הב"ח

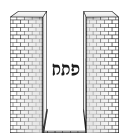
(ה) תוס' ד"ה חלך וכו' דלמך לעיל. י"ב דף ו ע"כ; (ב) ד"ה מה וכו' שכן פרטתו. י"ב ע"י ועל דף ו: (א) ד"ה אילנות וכו' כההדגה. י"ב לעיל סוף פ"ק.

גיליון הש"ס

גמ' ר"א לכלאים התירו. ענין לקמן דף 25 ע"פ מודה מאי:

רבינו הגאון

א"ל רב לרב יהודי תני צריך למעט אמלתרא, אסקנא דלא מנהיא ברחבה. אמר רב יוסף מדברי רבינו, רב דאמר צריך למעט נלמד הצד שרובה פתחים וחלונות אינה ניתנת בצורת הפתח הואיל ויותר מעשה אסור במבוי, ופרוך מרובה על העומד אסור בחצר שיהיה לה צורת הפתח, מה יתיר מעשה האוסר במבוי אינו [ניתן] לדברי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד כו'. (פ"ג) מה יתיר מעשה שכן לא הותרה בו אצל פסי בראות לר' מאיר. [פ] דבראית לר' מאיר. [פ] ידבראית לר' מאיר. [פ] בקר נמצאו רחב ו' פרות כשעומדות בשורה אחת זו אצל זו, עובי כל פרה ופרה אמה ובי' שליש אמה, נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהודי דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושלש. אבל פרוץ מרובה על העומד לדברי הכל מותר. פי' הדיומד רחבו ו' טפחים, וכן דיומד לדיומד פרוץ לר' מאיר י' אמות ולר' יהודה י"ג אמות ושלש. לימא מסייע ליה, לרב. דפנות הללו שירבה בהן פתחין וחלונות כשירות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוך. ודחה רב כהנא ואמר, הא דתני בפתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוך, משום דפתחים הללו פתחי שימאי ניהו, דלית שימאי של א"י שיהא ארץ בני שם. ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב, דאמר הרוב מעשה אמות אע"פ שיש לו צורת

וזורת פתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: סבר לה לא דרב. דלא מהני זורת פתח ליותר מעשה צמבוי: צום חרווקן. שם מקום: ומסח זמורה על גביהן. מזה לזה כעין זורת פתח: לענין כלאים. שאם יש גפנים בתוך הקונדסין מותר לזרוע סמוך להן חוץ למחילה כדמנ"י היה גדר צניעות זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן: לענין שבת. לעלול שבתוך: מן הסך. שמתח הזמורה מזה לזה באמצעותו. ולא על ראשיהן: לא עשה כלום. ולענין שבת. אמאי התירו לו: ששם לא. הא בעשר לכוילי עלמא פתחא הוא: ונדרב חסדא פליגי. ריש לקיש לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן

חסנייה ריך למעט. אפילו יש לו זורת פתח: מדברי רבינו. רב דלמך זורת פתח לא מהניא: שרובה פתחים. בארבע דפנותיה: אינה ניסרם צורה פתח. ואפילו פתחים קטנים מעשר כי היכי דלא מהניא זורת פתח לשוויה יותר מעשר פתחא לא מהני נמי לפרוך מרובה על

העומד בפתחים קטנים: מה ליותר מעשר. דין הוא שלא יועיל זורת פתח צו שכן חומר איסורו שלא הותר צדום מקום ששבת ואפילו בפסי ציראות ואליבא דרבי מאיר דלמך צפ' שני [לקמן פ: 1] וצנייהן כמלא שתי רבקות של ג' ג' בקר דהיינו עשר אמות דכל פרה אמה ושני שליש אמה: האמר צפרוך מרובה על העומד. בצרלות של עשר או פחות שהרי הותר בפסי ציראות ואפילו לרבי מאיר דמחמיר צהו ואסר ציותר מעשר מיהו פרוץ מרובה מודי דשרי וכו'. לר' יהודה דמכשיר צ"ג אמה ושלש: לימא מסייע ליה. למ"ד לא מהניא זורת הפתח צעומד פחות מן הפרוך: שרובן ס"ד. כיון דרובן פתחים וחלונות הוה ליה פרוץ מרובה והיכי מוזי מו למיתני ובלבד שיהא עומד מרובה: אלא שריצה סהך. שעשה צבן הרצה פתחים וחלונות סביב סביב מותר ובלבד שיהא צבן פתח לפתח יותר מכדי פתח אלמא עומד מרובה על הפרוך צענין ואע"ג דליכא זורת פתח צבולשו: פיסחי שימאי. פתחין שוממין. ל"א פתחים מקולקלין שמוסרין תיקון כמו זקן אשמאי. חסר מתורה: שיקפי. מוזוות שנחללו אצניהם מכאן ומכאן אצן יואלת ואצן נכנסת ואצן זו זורת פתח: שיקפה. שאין כלום צבין למעלה מן הפתח אלא כל הכותל חלוק כפתח עד ראשו מה זורת פתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: סבר לה לא דרב. דלא מהני זורת פתח ליותר מעשה צמבוי: צום חרווקן. שם מקום: ומסח זמורה על גביהן. מזה לזה כעין זורת פתח: לענין כלאים. שאם יש גפנים בתוך הקונדסין מותר לזרוע סמוך להן חוץ למחילה כדמנ"י היה גדר צניעות זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן: לענין שבת. לעלול שבתוך: מן הסך. שמתח הזמורה מזה לזה באמצעותו. ולא על ראשיהן: לא עשה כלום. ולענין שבת. אמאי התירו לו: ששם לא. הא בעשר לכוילי עלמא פתחא הוא: ונדרב חסדא פליגי. ריש לקיש לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן

אית ליה דרב חסדא וקסבר כי אמר רב חסדא לשבת אצל לכלאים אפילו מן הצד הוי זורת פתח דשבת חמור מכללאים:

פיאה

שם לשמות וכן צשיירא ועוד דצשיירא אין להמיר כמו בחצר שמוקף לדירה וריצ"ב מפרש דהכא לא איירי צד' דפנות וה"פ כ המירו לענין שבת צמפולש דהיינו צ' מחילות דצ' מחילות לענין שבת הוי כד' מחילות לענין כלאים דכללאים אין חילוק צין צ' לר' והשתא פריך שפיר צהא לימא רבי יוחנן צשבת לא דצב' מחילות אין לחוש אס פרוץ מרובה והשר מקווי מפרש דהכי פירושא צהא לימא רבי יוחנן צשבת לא אי לית ליה דרב דלמך ציתר מעשר לא מהני זורת הפתח דהא דלמך רב יוסף זורת הפתח לא מהניא צפרוך מרובה היינו מדברי רב דלמך ציתר מעשר אלא לאו ציתר מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני זורת הפתח ולכך אפילו בעשר קאמר רבי יוחנן צשבת דלא מהני זורת הפתח משום דפרוך מרובה לרב יוסף אסור אפילו ע"י זורת הפתח דלית ליה צב: הכא

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

יא.

איפכא מאי. כלומר מי מהניא זורת הפתח צגובה וקשיא לר"ת דהא זורת הפתח הוי קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן דל קנה דעל גביהן ליתכשר צקנה דמכאן ומכאן דהוי כלמי משהו וי"ל דמצינעיא ליה היכא דלא מהני לחי כמו צמפולש או ציתר מעשר דצעי זורת הפתח או לר' יוסי דצעי לחי רוחב ג' וצהכי מיתוקמא נמי צציימא דמיימתי: צצ"ר שרובה פתחים וחלונות. וצפחות מעשר דלי ציתר מעשר אפילו צעומד מרובה הא אצנייה רב צריך למעט וצד' דפנותיה איירי דמשני דלדין מודה רב דמהני זורת הפתח (ה) דלמרינן לעיל (ה) הלכה כמ"ק וקשיא דמהאי צבין אצ אפילו מחילה רביעית יש ללמוד דלא מהני זורת הפתח כי היכי דלא מהני ציתר מעשר אפילו צמחילה אחת וי"ל דאין ללמוד אלא על ד' מחילות דמחילה אחת ציתר מעשר הוי כמו פרוץ מרובה צד' מחילות דמה שאוסר ציתר מעשר משום דלא מיקרי פתח ולא מהני ליה זורת הפתח גס לפרוך מרובה מד' רוחות לא יועיל זורת הפתח דפתחא צד' רוחות לא עבדי איניש אצל אצמחילה אחת דעבדי פתח פשיטא דמהני זורת הפתח ועל זה אין צבין ללמוד: צ"ה יתר מעשר האוסר במבוי. ואין להקשות מה למצוי שכן פרטנו (ו) צד' דיתר מעשר נמי אסר צתלר ולא נקט מצוי אלא משום דרב איירי ציה: פתחי שימאי.

איפכא מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא אמה שמוע דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא * לא ארישא * מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אינו צריך למעט א"ל * אתנייה צריך למעט אמר רב יוסף מדברי רבינו נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתנת בצורת הפתח מ"ש הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי ופרוך מרובה על העומד אוסר בחצר מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר אינו יותר בצורת הפתח מה ליותר מעשר האוסר במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוך מרובה על העומד האוסר בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לדברי הכל לימא מסייע ליה (א) דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוך שרובן אלא אימא שריבה בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוך אמר רב כהנא כי תניא הויא בפתחי שימאי (ז) מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב רחובי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן שגעין ד' קונדיסין בארבע * פינות השדה ומתח זמורה עליהם ובא מעשה לפני חכמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל כדרך שהתירו לו לענין כלאים * כך התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר * לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו במאי עסקינן מן הצד והאמר רב חסדא * צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה כלום. אלא לעולם שעשה קנה מיכן וקנה מיכן וקנה אחר עליון. וכי האי גוונא צורת הפתח מעליא היא. ואם רוחב זה הפתח עשר אמות אכתי א"ר יוחנן אבל לא לשבת. אלא כגון שיש בפתחו יתר מעשר, וא"ר יוחנן אע"פ שיש שם צורת הפתח עשר אמות כיון דפתחו יתר מעשר לא עשה כלום, ש"מ דר' יוחנן כרב סבירא ליה דאמר והרחב מעשר אמות ימעט. ודחינן, לא. לעולם לא נתן קנה על גביהן, ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן, וזהו צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מוזוות מן הצדדין ואין תיקרא על גביהן, ובורב חסדא פליגי, דאמר העושה צורת הפתח מן הצד לא עשה כלום, ר' יוחנן אית ליה דרב חסדא, ר"ל לית ליה. ומיין דאסיקנא דבפתח מן הצד פליגי אמרי אינו והאמר ר"ל משום ר' יהודה כן חנינא

פחות פחות מג' יעשו זורת הפתח מד' רוחות ואומר ר"י לפי שלא היה מתקיים כל כך משום דאתו גמלי ושדו ליה וגם צקל יכול ליפול צרות שאינה מצויה לפי שהיו צריכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים לשמות וכן צשיירא ועוד דצשיירא אין להמיר כמו בחצר שמוקף לדירה וריצ"ב מפרש דהכא לא איירי צד' דפנות וה"פ כ המירו לענין שבת צמפולש דהיינו צ' מחילות דצ' מחילות לענין שבת הוי כד' מחילות לענין כלאים דכללאים אין חילוק צין צ' לר' והשתא פריך שפיר צהא לימא רבי יוחנן צשבת לא דצב' מחילות אין לחוש אס פרוץ מרובה והשר מקווי מפרש דהכי פירושא צהא לימא רבי יוחנן צשבת לא אי לית ליה דרב דלמך ציתר מעשר לא מהני זורת הפתח דהא דלמך רב יוסף זורת הפתח לא מהניא צפרוך מרובה היינו מדברי רב דלמך ציתר מעשר אלא לאו ציתר מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני זורת הפתח ולכך אפילו בעשר קאמר רבי יוחנן צשבת דלא מהני זורת הפתח משום דפרוך מרובה לרב יוסף אסור אפילו ע"י זורת הפתח דלית ליה צב: הכא

עין משפט
נר מצוה

נבא א טור א"ח ס"י שגב
ב ב מ"י פט"ו מהל' שבת
הלכה טו סגן עשין
דרכין 6 נוש"ע א"ח ס"י
שגב סעף י ו"י שגב
סעף טו:
בא ג מ"י פט"ו מהל'
שבת הלכה כ ופי"ז
הלכה לה סגן שס טו"ש"ע
א"ח ס"י שגב סעף יא:

מוסף רש"י

פיתחי שימאי. מקולקלין ואצמיי. כמו זקן אצמחי דלמרינן בקידושין (גב: מנחות לג:). שקפיה. מוזוות, תיקרה. אסקופה עליונה. ל"א שקפי אסקופה עליונה. מקנה שאין הימ מקורה (שם).

רבינו הגאון

הפתח צריך למעט, דצורת הפתח ביותר מעשר אינה ניתרת. ואמרינן מעשה באחד מבקעת בית חורותן שגעין ד' קונדיסין בד' פינות השדה כעניני דאמרינן, וכן אילו קונדיסין קנים זה אצל זה בפחות מג' טפחים כדי שתהיה כמו מחיצה, ומתח זמורה עליהן בשביל שלא ישמטו ויפלו וזלתי מקום הפתח. ואמר ריש לקיש כשם שהיא מחיצה לכלאים כך היא מחיצה לשבת. ור' יוחנן אמר לכלאים התירו ולא לשבת. במאי עסקינן, אי נימא בעשה פתחו מן הצד. כלומר העמיד מוזוות בלא תיקרה אלא קנה מיכן וקנה מיכן, והאמר רב חסדא צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה כלום. אלא לעולם שעשה קנה מיכן וקנה מיכן וקנה אחר עליון. וכי האי גוונא צורת הפתח מעליא היא. ואם רוחב זה הפתח עשר אמות אכתי א"ר יוחנן אבל לא לשבת. אלא כגון שיש בפתחו יתר מעשר, וא"ר יוחנן אע"פ שיש שם צורת הפתח עשר אמות כיון דפתחו יתר מעשר לא עשה כלום, ש"מ דר' יוחנן כרב סבירא ליה דאמר והרחב מעשר אמות ימעט. ודחינן, לא. לעולם לא נתן קנה על גביהן, ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן, וזהו צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מוזוות מן הצדדין ואין תיקרא על גביהן, ובורב חסדא פליגי, דאמר העושה צורת הפתח מן הצד לא עשה כלום, ר' יוחנן אית ליה דרב חסדא, ר"ל לית ליה. ומיין דאסיקנא דבפתח מן הצד פליגי אמרי אינו והאמר ר"ל משום ר' יהודה כן חנינא